

قازاق اۆز اھلىيەتىنىڭ قازىناسى

شەشەندەك سوز دەل

2

شىنجاڭ خالىق باپاسى

قازاق اۆزگەرتىش تارىخى

شەھەنەك سۆزەلەر

شىنجاڭ ھالق باسپاسى

۲۰۰۹ ئۆزگىچى

图书在版编目(CIP)数据

哈萨克民间文学大典. 雄辩语. 2: 哈萨克文/布尔力克编. — 乌鲁木齐: 新疆人民出版社, 2009. 6

ISBN 978 — 7 — 228 — 12610 — 1

I. 哈... II 布... III. ① 哈萨克族—民间文学—作品综合集—中国—哈萨克语(中国少数民族语言) ② 哈萨克族—辩论—汇编—中国—哈萨克语(中国少数民族语言) IV. I277

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2009) 第 086631 号

责任编辑: 苏里坦汗
校 对: 哈力木拉提
封面设计: 夏提克

哈萨克民间文学大典— 雄辩语 (2) (哈萨克文)

布尔力克 编

新疆人民出版社出版

乌鲁木齐市解放南路 348 号 邮政编码: 830001)

新疆新华书店发行

新疆八百印务有限公司印刷

880×1230 毫米 32 开本 14.5 印张

2009 年 6 月第 1 版 2009 年 6 月第 1 次印刷

印数: 1 — 3000

ISBN 978 — 7 — 228 — 12610 — 1 定价: 25.00 元

از ۇلتىز تىلداۋلى كىتاپتارىن شىعارۋعا ارناالغان مەملەكەتتىك قارجى ارقىلى دەمەلگەن نشان

全国少数民族出版资金资助项目

جاۋاپتى رەداكتور: سۇلتانقان ساعاتجان ۇلى
كوررەكتور: قالمۇرات جارمۇقامەت ۇلى
مۇقابسىن جوبالاعان: شاتتىق اغسا

قازاق اۋىز ادەبىيەتىنىڭ قازىناسى —

شەشەندىك سوزدەر (2)

باسپاعا دايندىلعان: بىرلىك ناۋكەن ۇلى

*

شىنجاڭ خالىق باسپاسى باستىردى
(ئورمىجى قالاسى وڭتۇستىك ازاتتىق كوشەسى 348 - اۋلا)

شىنجاڭ شىنخۇا كىتاپ دۇكەنىنەن تاراتىلدى
شىنجاڭ باباي باسپا ستەرى شەكتى سەرىكتىگىندە باسىلدى

فورمات 1/32 880 × 1230، 14.5 باسپا تاباق

2009 - جىل، ماۋسىم، 1 - باسپاسى

2009 - جىل، ماۋسىم، 1 - باسلىۋى

تىراجى: 3000 — 1

ISBN 978 — 7 — 228 — 12610 — 1

باغاسى: 25.00 يۋان

باسپادان

قازاق حالقىنىڭ اۆز ادەبىيەتى ءوزىنىڭ كوركەمدىك -
يدەيالىق نارىمەن، ەستەتيكالىق قۋات - تەگەۋرىنىمەن، ءتۈر -
جانرلارنىڭ مولدىعىمەن، تاقىرىپتىق جانە سيۋجەتتىك
بايلىعىمەن، قوعامدىق - الەۋمەتتىك جانە تاريىيەلىك تەرەڭ ءمان -
مازمۇنىمەن ەرەكشەلەنەدى . ول كۈنە تاس داۋىرىندە پايدا بولپ،
تۈركىلىك تۈستى باستان كەشىرگەن، ودان بەرى دە قازاق
حالقىنىڭ قالىپتاسۋ تاريىمەن بىتە قايناسپ، بىرگە جاساپ
كەلە جاتقان تەڭدەسى جوق رۋحاني مۇرا. ول بايرىعى اتا -
بابالارىمىزدىڭ نانم - سەنىمدەرىنەن، تاريىحنان، تۇرمىس -
تىرشىلىگىنەن، اسىل - ارمانى، بىيك مۇراتىنان جان - جاقىتى
مالۇمات بەردى ءارى ۇلتتىق رۋحاني مادەنيەتتىڭ عاسىرلار
تىزبەگىندەگى تاريىي وزگەرىسەن، ەتنيكالىق سانامەن قارايلاس
ءجۈرپ وتكەن جولدىن دا كوز الدىمىزعا ەلەستەتە الادى . اۆز
ادەبىيەتنىڭ شىعارۋشىسى دا، تاراتۋشىسى دا، تىڭداۋشىسى دا —
حالىق. سوندىقتان، ول شىن مانىندە، حالقتىڭ ءوز ەنشىسى
بولپ تابىلادى. ياعنى اۆز ادەبىيەتى — حالق
شىعارماشىلىعىنىڭ ايرىقشا سالاسى، اۆزشا شىعارىلىپ، اۆزشا
تاراعان كوركەم ادەبىي تۈنىدىلاردىڭ جيىنتىق اتاۋى. سونىمەن
بىرگە، عىلىم مەن مادەنيەتتە «حالق شىعارماشىلىعى»،
«حالقتىڭ اۆزشا ءسوز ونەرى» دەيتىن اتاۋلار دا وسعان جاقىن
ماعىنادا قولدانىلادى. 1846 - جىلى اعلىشىن عالمى ۋىليام
تومس ۇسىنعان فولكلور (اعلىشىنشا حالق دانالىعى) ءسوزى دە

اۋىز ادەبىيەتى اتاۋى ءۇشىن حالقارالىق عىلمىي اتاۋ رەتىندە قابىلدانغان. بۇلاردىڭ قاي - قايسىسى دا ءبىرىنىڭ ورنىنا ءبىرى قولدانىلىپ كەلەدى. باتىس ەۋروپا، امەرىكا، اۋسترالىيا حالقتارىنىڭ ءعىمىندا بۇل ءسوزدىڭ ماعىناسى تىم اۋقىمدى، ول حالقتىڭ كىم - كەشەك، قۇرال - جابدىق، ادەت - عۇرىپ، تۇرمىس - سالت، نانم - سەنم، سونداي - اق، ءتۇرلى كوركەمونەرىن (پەوزىيا، مۇزىكا، ءبى، ويۋ - ورنەك، توقما ونەرى، ت. ب) تۇتاستاي اتاۋ ءۇشىن قولدانىلادى. بۇل جاعىنان العاندا ول تەك اۋىز ادەبىيەتىن عانا ەمەس، «ەتئولوگىيا»، «ەتئو مادەنىيەت» دەيتىن ءعىمدارمەن دە ساباقتاسىپ، ماعىنالاسىپ جاتادى. قازاق ادەبىيەت تانۋ عىلىمىنداى «اۋىز ادەبىيەت» دەگەن ءعىم دا «فولكلوردىڭ» وسى مانمەن ساباقتاس دەپ قاراۋعا ابدەن بولادى. بۇلار ءبىرىن - ءبىرى تولىق سىپاتتاي بەرەدى. اۋىز ادەبىيەتىن زەرتتەيتىن عىلىمدى «فولكلور» دەپ اتاۋىمىزدا وسىعان بايلانىستى.

ءبىز وسى ۇستانىمدى باسشىلىققا الا وتىرىپ، قازاق ادەبىيەتىنە ەڭبەك سىڭىرگەن ءبىر ءبولىم عالمداردى نەشە مارتە شەكە ءتۈيىستىرىپ «قازاق اۋىز ادەبىيەتىنىڭ قازىناسى» دەگەن فولكلور اتاۋىنا سىيمدى تاقىرىپتا ۇلاسىپالى كىتاپ شىعارۋدى مىندەتكە الدىق. ماقسات - فولكلورعا جاتاتىن دۇنيەلەردى شاما بار تولىق قامتۋ. ويتكەنى، كوشپەلى قوعامدا فولكلور بەلگىلى ءبىر الەۋمەتتىك توپتىڭ عانا شىعارماشىلىعى ەمەس، جالپى حالقتىڭ حانى مەن قاراسىنا، باتىرى مەن بىيىنە، بايى مەن كەدەيىنە ورتاق ونەر، امبەگە تىەسەلى مۇرا. سول تۇستا بۇكىل قوعام اۋىزشا ونەر مەكتەبى بولدى. وسىعان لايىق اۋىز ادەبىيەتىنىڭ جۇگى دە وراسان زور بولدى. حالقتىڭ تاريحي زەردەسى، فىلوسوفىالىق وي - تۈيىندەرى، پەداگوگىكالىق

تاجىرىيەسى، ادامگەرشلىك ولشەمدەرى، كاسپىتىك ادەبىيەتكە
ئان كوركەمدىك سۇرانستارى، تەاتىلىق ونەرگە تىەسەلى سەسى
اۋىز ادەبىيەتىنە جۈكتەلدى. ءس جۈزىندە اۋىز ادەبىيەتىنىڭ
ارالاسپايتىن سالاسى قالعان جوق. ءبىز بايىمىرى اتا -
بابالارىمىزدىڭ وسىنداى ونەر مەكتەبىنەن جارالغان بارلىق
دۇنيەلەرىنىڭ باسنى بىرىكتىرىپ جالپى حالىققا، كەلەر ۇرىققا،
زەردەلى زەرتتەرمەندەرگە تابىس ەتۋ ماقساتىندا «قازاق اۋىز
ادەبىيەتىنىڭ قازىناسىن» الدارىڭىزعا تارتتىق.

قازاق اۋىز ادەبىيەتى ۇلكەن تۇلعالدان باسپا ءسوز بەتتەرىندە
جارق كورىپ بولدى. ءبىراق، ءالى دە شاشىراندى كۈيدە. رەفورما
جاساپ، ەسك اشۋدان بەرگى 30 جىل بويى شىنجياڭ حالىق
باسپاسىنان اڭىز - ەرتەگىلەر، قارا ولەڭدەر، قىسا - داستاندار،
قازاق ەمشىلىگى، دەنە تارىيە، ۇلتتىق اس - تاعامدار، ت.ب.
فولكلورعا قاتىستى دۇنيەلەر ۇزبەي جارق كورىپ كەلەدى.
1979-جىلدان باستاپ «شالەىن» جۇرنالىن شىعارىپ اۋىز
ادەبىيەتىنىڭ العاشقى سونى مۇرالارىن جىناپ، تۇڭغىش توپتا
باسلىم كورسەتتى. ءبىز بۇل جولى وسى نۇسقالاردى نەگىزگە
الا وتىرىپ جانە ەلىمىزدىڭ ءشى - سىرتىندا باسلىم تاپقان
نۇسقالارىن سالىستىرۋ، سارالاۋ، تولىقتاۋ، رەتتەۋ ارقىلى
جانرلار بويىنشا جۇيەلى قۇراستىرىپ وتىرمىز.

قازاق اۋىز ادەبىيەتىنىڭ ءتۈر - جانرلارى مول جانە كۈردەلى
بولىپ كەلتەندىكتەن جانرلىق جاقتان ءبولۋ بىزگە قىيىندىق
تۋدىردى. ءتۈرلى تانىمدار ارا تالاس - تارتىستان سولڭ اقىندار
ايتىسى، اڭىز - ەرتەگىلەر، باتالار، جاڭىلتىپاشتار، جۇمباقىتار،
جىراۋلار جىرلارى، زالڭ - جارىملار، كۈلدىرگىلەر، قارا
ولەڭدەر، قىسا - داستاندار، ماقال - ماتەلدەر، مىسال -
تامسىلدەر، تۇرمىس - سالت جىرلارى، ۇلەسكەرلەر، ۇلتتىق

ويىندار، خالىق اندەرى، شەجىرە، شەشەندىك سوزدەر دەپ ون
 سەگىز توپقا جىكتەدىك. عىلمىي ءبولۇ جاعىنا قاتاڭ تالاپ
 قويغانمىزبەن كەيىپىر وقشاۋ قالاتىن جانرلاردى وسى توپتىڭ
 ئىچىلى بىرىنە تەلىدىك. مىسالى: ميفتەرگە قايسىلار جاتادى،
 ائىزدارعا قايسىلار جاتادى دەگەن سياقتى ماسەلەلەرگە كەلگەندە
 پىكىر بىرلىگىنە كەلە الماعاندىقتان «ائىز - ەرتەگىلەر» دەگەن
 ءبىر اتپەن جىبەرىپ ئىچىنا قاراي ورنالاستىردىق. ماقال -
 ماتەلدەر بۇدان بۇرىنعى باسلىمداردىڭ جانە شەتەلدەگى
 باسلىمداردىڭ بارىندە تاقىرىپتارعا بولىنگەن، ءبىراق، مۇندايدا
 ماقال - ماتەلدەر وتە كوپ قايتالانادى، ويتكەنى، قازاقتىڭ ءبىر
 ماقالى بىرنەشە ماعىنا بەرىپ، بىرنەشە تاقىرىپتى قامتىدى.
 سوندىقتان، ءبىز الفاۋىت تارتىپكە سالىپ (ءبىرىنشى جولدىڭ
 ءبىرىنشى دىبىسىن نەگىزگە الىپ) شىعاردىق. شەشەندىك
 سوزدەردىڭ قاي ءبىرىن الساق تا تۇلىۋ ائىزى، تارىخى بار ءارى
 قايسى ءبىر شەشەندىك سوزدەر ءارءتۇرلى نۇسقادا، ءار كىمنىڭ
 اتمەن ايتىلادى. ونداي ءبىر نۇسقانىڭ ءارءتۇرى بۇل كىتاپتا دا
 كەزدەسەدى. ءبىز خالىق اراسىنا ەڭ كوپ تاراعان ءبىر نەمەسە
 بىرنەشە ۋارىيانتتىن نەگىز ەتتىك. سونىمەن بىرگە
 مۇمكىندىگىنشە ەڭ بايرىعى نۇسقاسىن الۋدى ولشەم ەتتىك. وسى
 ءۇردىستى ۇستاندىق، نەگىزىنەن خالىقتىق سىپات العان
 تۇنىدىلاردى بەردىك. قالعان پىكىردى وقىرمان ءوز قولدارىنا
 العان سولڭ ايتار دەپ وسى بويىنشا باسۋعا كەلىستىك.

شىنجياڭ خالىق باسپاسى
 2008 - جىل، شىلدە

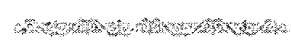
مازمونی

1.....	نوعایبای شه‌شهن
19.....	بایسه‌رکه شه‌شهن
25.....	دوسبای ءبی
32.....	تله‌مس شه‌شهن
37.....	قلش‌بای شه‌شهن
47.....	شاعرای شه‌شهن
56.....	بیکه‌لدی ءبی
59.....	اقتایلاق ءبی
72.....	تایکه‌لتر شه‌شهن
81.....	الشن‌بای ءبی
84.....	توقسان ءبی
90.....	اساؤبای شه‌شهن
109.....	کیک‌بای شه‌شهن
119.....	توره بای ءبی
125.....	ءومر‌بای شه‌شهن
128.....	یته‌ش شه‌شهن

- 130..... شورمان ءبي
- 137..... تورايغر ءبي
- 140..... سارى شۋاش شەشەن
- 143..... التىباي شەشەن
- 146..... كەنجە ءبي
- 153..... قازتۇعاننىڭ شەشەندىك تولعاۋلارى
- 156..... شالكىزدىڭ شەشەندىك تولعاۋلارى
- 158..... ۇمبەتايدىڭ شەشەندىك تولعاۋلارى
- 160..... بۇقار جىراۋدىڭ شەشەندىك تولعاۋلارى
- 180..... اقتانبەردى سارى ۇلىنىڭ شەشەندىك تولعاۋىنان
- 182..... بۈكەمبايدىڭ خاندى جەڭۋى
- 183..... بالا ءبي
- 191..... ەازجانبەك ايتقان دەيتىن ءسوز
- 192..... اندىقوجا ايتقان دەيتىن ءسوز
- 193..... قارا ءبي ايتقان دەيتىن سوزدەر
- 196..... جانقۇتتى بوتانتاي ۇلى ايتقان دەيتىن ءسوزدەر
- 200..... جانبەكتىڭ شەشەندىك تولعاۋلارى
- 219..... سۈيىنبايدىڭ قاتاعانمەن قاعىسقانداعى شەشەندىگى
- 227..... باقتىبايدىڭ شەشەندىك تولعاۋلارى
- 247..... شەشەن قوجاۋل ايتىپتى
- 252..... مامبەت بىدەن
- 254..... كەرەي تەبەتەي ءبيدىڭ شەشەندىكتەرىنەن

- 257..... شورماق بىدەن
- 258..... قوپا شەشەننىڭ ايتقاندارى
- 260..... قازى ءبيدىڭ سوزدەرىنەن
- 263..... قايرلى ءبي مەن مۇختار اكىم
- 265..... اعىباي باتىردىڭ ءسوزى
- 266..... ءتورت داتقاننىڭ جۇمىلى
- 267..... ءتاتتى مەن بەگلەربەك خان
- 272..... شەشەن بالا
- 274..... سوقىر ابىز ايتقان دەيتىن ءسوز
- 277..... تايىعان ءبيدىڭ قوشقاردىڭ جانىبەگىنە ايتقانى
- 278..... قاسىم ايتقان دەيتىن ءسوز
- 279..... تىلەكە ايتقان دەيتىن ءسوز
- 279..... كۈبە قىز ايتقان دەيتىن ءسوز
- 280..... الشاعىر ءبيدىڭ باتاسى
- 281..... قارا مەندەننىڭ ايتقانى
- 284..... بەيسى ايتقان دەيتىن سوزدەرى
- 285..... بايعوتانىڭ گۆبەرناتورمەن ءسوز قىلىستىرۋ
- 290..... اقشولاق ءبي سوزدەرىنەن
- 290..... اتىعاي قادىر قۇبى خان ايتقان دەيتىن سوز
- 291..... تولەكتىڭ بالاسىنا بەرگەن باتاسى
- 292..... قۇلىش شەشەن ايتقان دەيتىن سوزدەر
- 293..... جومارت شەشەننىڭ ساۋعا سۇراۋى

3

- 294.....قۇجانياز شەشەن ايتقان دەيتىن ءسوز
- 295.....شاۋپىكىل شەشەن ايتقان دەيتىن ءسوز
- 297.....ورمانبەت شەشەن ايتقان دەيتىن ءسوز
- 298.....بازار باتىر ايتقان دەيتىن ءسوز
- 298.....جارىلقاسىن شەشەن ايتقان دەيتىن ءسوز
- 299.....ەردەن باتىر ايتقان دەيتىن ءسوز
- 299.....باغانالى شوقاي باتىر ايتقان دەيتىن ءسوز
- 302.....ارعىن شوقاي باتىر ايتقان دەيتىن ءسوز
- 303.....كىشى ءجۇز شومەكەي ءبي ايتقان دەيتىن ءسوز
- 304.....بەكشە اقىن ايتقان دەيتىن ءسوز
- 304.....تۇرسىنباي باتىر ايتقان دەيتىن ءسوز
- 305.....وراق قامال ايتقان دەيتىن ءسوز
- 305.....سەكسەنباي ايتقان دەيتىن ءسوز
- 307.....بەكجان ءبي ايتقان دەيتىن ءسوز
- 308.....تايپان مەن مىرزانىڭ قلعىسى
- 309.....بايەكە ءبي ايتقان دەيتىن ءسوز
- 309.....جامان ءبيدىڭ بايمۇرتقا ايتقان اقلى
- 310.....نۇرقوجانىڭ ءومىر تۇرالى ايتقانى
- 310.....تاغىربەرگەننىڭ ويراتى ۇيالتى
- 311.....شاشانباي شەشەن ايتقان دەيتىن ءسوز
- 311.....ۇش شىراق پەن ءۇش ءيت
- 311.....تۇرالى ايتقان ءسوز

- 312..... ئزباستى شەشەن ايتقان دەيتىن ءسوز
- 314..... ايمىرزا ايتقان دەيتىن ءسوز
- 316..... تايماس شەشەن ايتقان دەيتىن ءسوز
- 317..... ئتايچى شەشەننىڭ سوزدەرىنەن
- 318..... مىرزا ئىي ايتقان دەيتىن سوزدەر
- 320..... قازىباي شەشەن سوزدەرىنەن
- 322..... تۇرملانەتتىڭ جىگىتەرگە ايتقان اقلى
- 323..... اقپان جىراۋدىڭ بايملامبەت قاجىغا ايتقانى
- 323..... جاياۋ مۇسا مەن قوسقۇلاق
- 325..... وتەمىستىڭ بەكبەنبەتتى بۈگەۋى

5

- 325..... يىساتاي، ماحامبەت جانە قادىرباي اڭگىمەلەرىنەن
- 327..... شەرىياز ايتقان دەيتىن ءسوز
- 334..... ئىبرجاننىڭ مۇسلىغا ايتقانى
- 334..... مانىتقان سوزدەرىنەن
- 336..... ەلكەلدى ايتقان دەيتىن ءسوز
- 337..... كەبەي ئىيدىڭ سوزدەرىنەن
- 340..... قارا جىگىت ايتقان دەيتىن ءسوز
- 340..... قارا مولدا ايتقان دەيتىن ءسوز
- 342..... شال اقىننىڭ شالىمى
- 345..... ابىل مەن بالداي قىز
- 346..... وراق اقىن مەن ابىلدىڭ قىزىبەن قاقىتەيسى
- 347..... ابىل اقىن مەن سۋشى قىزدار

- 348..... ملھامبەتتەنك تاپقىرلىعى
- 349..... ىسانايدىنك جاڭگىر ھانغا ايتقانى
- 350..... قادىرباي اقىندى قايراۋ
- 352..... وتكىر ءىلىدى وتەمس
- 353..... وسكە مەن ءاتى قىز
- 354..... شوچە اقىن
- 362..... ورنىباي مەن ەردەن سۇلتان
- 363..... مايلىقوجا، مادەلى، قۇلىنشاق
- 371..... شورتاباي مەن ءساتىباي ءازىلى
- 371..... سۇرىلىپ وزعان سۇيىنباي
- 376..... نۇرىم اقىن مەن تانانىنك اقىندارى
- 377..... ءبىرجاننىنك قىزدان جەڭىلۋى
- 378..... قاشقان جىراۋ
- 380..... بازار جىراۋ اڭگىمەلەرى
- 384..... اقان سەرى ايتقان
- 387..... بايتوق اقىننىنك لاققا بەرگەن باتاسى
- 388..... ابۇباكىر كەردەرى
- 390..... تونتايدىنك تاپقىرلىعى
- 393..... شاڭكەرەي اقىننىنك شاشۋى
- 393..... قۇل اقىن
- 400..... ناۋدىنك داۋى
- 403..... بۇرسان مەن قۇسپاننىنك قاقتىعىسى

405..... بەكمالغابەت پەن جاۋكەننىڭ قەلىمىسى

406..... قۇلجا بەك پەن ماتىمۇساننىڭ ئازىلى

406..... اقىن المەن قىز

407..... مالىنداي اكەسىنىڭ قۇر - قۇلاغان

408..... سالىقارغا بازىنا

408..... لەيلىنىڭلار

410..... ئەشەتتىم مەن مولدا

410..... بولسىنىڭ بىلەرى

411..... قارا دوس شەشەن

413..... بارلىباي خاننىڭ بىر قىزدان ئۇش رەت جەڭلىۋى

414..... مۇرىندى ارى تارتىشى

415..... جاپالاق شەشەننىڭ جاۋابى

416..... قۇرمىسىنىڭ زىلقارغا ايتقانى

416..... جالائىس باتىر مەن ساپاقتىڭ قەلىمىسى

417..... جاۋعاشتىڭ جوق نىزەۋى

418..... قوناق ئۇش ئۇرلى

419..... قوپا شەشەن

421..... قارغا اقىننىڭ باتاسى

422..... شەشەن جىگىت

423..... ئايۇ اقىن

424..... تابايدىڭ تاپقىرىلىغى

425..... سوزى توقباقتاي

- 426..... شىيربايدىڭ شايىرلىغى
- 426..... مالتاقان مەن ساپوك
- 436..... تولەباي سال تۇرالى
- 440..... جانتۇرعاي جايىندا
- 441..... قىسىر ءىلىدى قىزدارباي
- 442..... جانتۇرە شەشەن
- 444..... شومبال ءىيدىڭ شوق باسۋى
- 445..... ەسبولىڭ باتاسى
- 446..... الپەيىن مەن ەرماعامبەت شەشەندەر
- 447..... تۇياق شەشەن
- 448..... قۇرمانعازنىڭ جاۋابى

نوعاييېاي شەشەن

كەنەن اقننەن نوعاييېاي شەشەن جايىن سۇراستىرغانىمىزدا،
اڭگىمەسىن بىلاي باستالغان - دى:

— كوك شولاقتى ءمنىپ، تالدىبۇلاقتا ءوتىپ جاتقان جىنعا
جۇرتپەن بىرگە مەن دە كەلدىم. «بورتورعاي»، «كوكشولاقتى» اۋىلىدا
ايتىپ جۇرگەن ون بەستەر شاماسىنداعى كەزىم. «نوعاييېاي كەلە جاتىر»
دەپ جۇرت دۇركىرەي جۇگىردى. اتاعىن ۇلكەندەردەن ەستىپ
جۇرگەنبىز. سۇلتۇردەگى تويىدا جولعىپ سالام بەرگەنمىدە «ە، ە، مىناۋ
الگى ءازىرباي شالدىڭ شىرىلداۋىق بوزتورعايى ما؟ كەنە، قالقام،
شىرقاشى؟» دەگەن. مەن «كوكشولاقتا»، «بوزتورعايغا» سالعانىمدا ءبارى
كۇلىسىپ العان. ەندى مىنە، ءبىر توپ بالالار ونى كورگەلى شاۋىپ
كەلمىز. داياشلار الدىنان شىعىپ كۇتىپ تۇر. ەكى جۇزدەي كىسى
كۇنگەيدەگى جامباس جولدىن سىرنايلاپ كەلەدى. ەلدىڭ الدىندا تورى
ارعىماققا مىنگەن نوعاييېاي قولىندا قىزىل توبىلىعى شىبىق ۇستالغان،
جاسى سەكسەننەن اسقان كەزى (سوندا نوعاييېاي شەشەن 1818 - جىلى
تۇتىپ، 1898 - جىلى قايتىس بولغان). اتقا وتىرغانى قىرىقتىلى ادامداي،
قىران كوزى جالت قاراعاندا وڭمەنىڭىن ءوتىپ كەتەتىندەي. داياشلار
ەلدى توقتاتپاسا، نوقاندى باس سالاتىن ءتۇرى بار. جۇرت جاپىرلاسىپ
قول السىپ جاتتى.

نوعاييېاي ۇلى ءجۇز دۇلات، جانىس، جارىلقامىس، بۇچار، قاسقاراۋ،
سىرىمبەت دەگەن اتالاردان. اكەسى داۋلەتباق، ونىڭ اكەسى مالدىيېاي
جەتسۇداعى قىرعىز، قازاق جۇرتىنا ۇران - ءبي بولغان. نوعاييېاي ورتا
بويلى، وتكىر كوزدى، العىر ءسوزدى، وقىعانىن توقىعان وتە ءدىلما
شەشەن ءبي ەدى. نوعاييېايسىز كەلەلى كەڭەس، داۋ بىتپەگەن. ادامنىڭ

